

การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้นที่มีต่อ
ความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย

A Study of Effects of Drawing and Molding Activities on
Writing Ability of Preschool Children

คำนำ

ภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดก็ตามย่อมมีภาษาเป็นของตนเอง เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกันและเรียนรู้ภาษาอื่นๆ สำหรับใช้ติดต่อสื่อสารกับชนชาติอื่นหรือเพื่อใช้นวัตกรรมใหม่ที่ใช้ในยุคปัจจุบันให้ข้อมูลข่าวสาร อย่างรวดเร็วทันยุคทันเหตุการณ์นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการใช้ภาษา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารติดต่อกับผู้อื่นให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ภาษาที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันในปัจจุบันนี้มีมากมายหลายภาษาด้วยกัน เนื่องจากปัจจุบันโลกของเราเป็นโลกไร้พรมแดนทุกชาติทุกภาษาที่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ แต่อย่างไรก็ตามคนไทยมีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติของตนเอง จึงควรมีความภาคภูมิใจในภาษาไทยและความเป็นไทยดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ว่า

...ชาติของเรานั้น มีแผ่นดินและประชากรอันรวมกันอยู่เป็นส่วนร่างกาย มีศิลปวิทยามิธรรมนิยมประเพณี มีความเชื่อถือและความคิดจิตใจที่จะสามัคคีกันอยู่เป็นปึกแผ่น ซึ่งรวมเรียกว่า “ความเป็นไทย” เป็นส่วนจิตใจชาติไทยเราดำรง มั่นคงอยู่ ก็เพราะยังมีทั้งบ้านเมืองและความเป็นไทย พร้อมบริบูรณ์แต่ถ้าความเป็นไทยของเรามีอันเป็นต้องเสื่อมสลายไปด้วยประการใดแล้วชาติก็ต้องสิ้นสูญ เพราะถึงหากบ้านเมืองและผู้คนจะยังอยู่ก็ไม่มีสิ่งใดประสานยึดเหนี่ยวให้รวมกันอยู่ได้ จะต้องแตกแยกจากกันไปในที่สุด เหมือนส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ต้องแยกจากกันเมื่อสิ้นชีวิต...

พระบรมราโชวาทที่ได้ัญเชิญมาข้างต้นนั้นเน้นให้คนไทยทุกคนตระหนักถึง “ความเป็นไทย” และ “ความสำคัญของสิ่งที่ประสานยึดเหนี่ยวให้คนไทยรวมกันเป็นชาติได้” สิ่งหนึ่งที่จะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนไทยให้มีความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน ชาติเดียวกันก็คือ “ภาษาไทย” (พูนสุข, 2544) ดังนั้น เมื่อเราเป็นคนไทยจึงควรมีความรู้ในการใช้ภาษาไทยก่อนภาษาอื่น

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งใน 4 ทักษะของพัฒนาการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วย ทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต

อารี (2537) กล่าวว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และความต้องการ โดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมาย อันได้แก่ ตัวอักษรทั้งยังเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาความคิด สติปัญญา และทัศนคติในการพัฒนาภาษาควรเริ่มมาตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพราะเด็กในวัย 3-4 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว

Gelb (1963) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนของเด็กปฐมวัยเริ่มหัดเขียนไว้ว่า การเขียนตามความรู้สึกของเด็กนั้นเป็นงานยากและซับซ้อนกว่าการอ่านมาก เพราะการอ่านนั้นใช้แต่เพียงสังเกตความแตกต่างของตัวอักษรกับการทำความเข้าใจความหมายของตัวอักษรและใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับตัวอักษรเท่านั้น แต่การเขียนจะต้องเพิ่มการประสานสัมพันธ์ระหว่างสมอง สายตา และการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อด้วย

การสอนการเขียน เป็นทักษะที่ต้องใช้ความพยายามในการจัดกิจกรรมให้เด็กมีความพร้อมทั้งทางด้านสมอง สายตา และกล้ามเนื้อไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากการเขียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิด สติปัญญา และทัศนคติ ตลอดจนเป็นรากฐานของการเรียนรู้ด้านต่างๆ เด็กทุกคนจึงควรได้รับการส่งเสริม ให้มีทักษะและมีความสามารถในการเขียนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การส่งเสริมให้เด็กมีทักษะในการเขียนนั้นควรกระทำตั้งแต่ระยะแรกที่เด็กเริ่มเข้าเรียน เนื่องจากเป็นเวลาที่เด็กเริ่มต้นรับบทเรียนใหม่ เด็กจะเรียนรู้ได้มากที่สุด เท่าที่สมองและความสามารถของเด็กจะรับไว้ได้ บทเรียนที่เด็กได้รับในช่วงนี้ย่อมฝังรากลึกและจดจำได้ยืนนานที่สุด เพราะเป็นการรับรู้บทเรียนในขณะที่เด็กยังไม่ได้เรียนสิ่งใดมาก่อน จะเห็นได้ว่าในโรงเรียนอนุบาลโดยทั่วไปครูมักจะจัดให้เด็กได้รับการฝึกการเขียน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การขีดเส้นในรูปแบบต่างๆ ก่อนแล้ว จึงพัฒนามาเป็นการเขียนเป็นตัวอักษรและตัวเลข

ในการสอนให้เด็กเขียนครูต้องคำนึงถึงความพร้อมในการเขียนของเด็กแต่ละคนด้วย เนื่องจากเด็กมีสภาวะความแตกต่างของแต่ละบุคคล เด็กที่ยังไม่มีความพร้อมจะไม่สามารถเขียนให้ถูกต้องและสวยงามได้ดังปรารถนา

Hildreth (1950) ได้กล่าวไว้ว่า การเขียนต้องประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการ คือ วุฒิภาวะทางการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อและวุฒิภาวะทางการรับรู้ เด็กที่ยังไม่บรรลุลวุฒิภาวะในด้านหนึ่ง ด้านใดก็ตาม การเขียนของเด็กจะไม่ได้ผล ฉะนั้น การสอนเขียนที่ดี ผู้สอนควรจะต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะของการเรียนในระดับต่างๆ ด้วย

Baker (1956) กล่าวถึงความพร้อมในการเขียนของเด็กว่า เด็กเล็กๆ นั้น การประสานงานของกล้ามเนื้อยังพัฒนาไม่ดีพอ จึงทำให้เด็กเขียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งเป็นเหตุให้เด็กไม่ชอบการเขียนหนังสือ

ปรียา (2532) ได้อ้างถึงคำกล่าวของ Phillis Bowers ซึ่งกล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการฝึกเขียนแก่เด็กเล็กไว้ว่า “จุดมุ่งหมายของเด็กเล็กก็เพียงต้องการให้เด็ก มีความสามารถเขียนตัวอักษรได้เท่านั้น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่ดีต่อไปในอนาคต” ซึ่งหมายความว่าถ้าเด็กไม่ได้รับการฝึกเกี่ยวกับการเขียนอย่างถูกต้อง จะมีผลทำให้เด็กลายมือไม่ดีไปจนโต

ดังนั้น การสอนเขียนให้แก่เด็กที่เริ่มเรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีความรอบรู้และเข้าใจวิธีการและเทคนิคต่างๆ ให้เด็กเขียนได้ถูกต้องและสวยงาม โดยเริ่มตั้งแต่ท่าจับดินสอของเด็ก ก็มีผลต่อคุณภาพในการเขียนของเด็ก และสาเหตุที่เด็กจับดินสอไม่ถูกต้องก็เกิดจากการได้รับการสอนที่ผิดๆ ทำให้เกิดความเคยชินในการจับดินสอแบบนั้น

ปรียา ยังพบว่า การสอนเขียนในเด็กเริ่มเรียนปัจจุบัน ครูยังใช้วิธีสอนการเขียนให้กับเด็กปฐมวัย ที่เริ่มเรียน โดยใช้แบบฝึกหัดการเขียนจากสำนักพิมพ์ต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการสอนเขียน ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเขียนในระยะแรกเริ่ม ซึ่งเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่มีช่วงความสนใจในการทำกิจกรรมต่างๆ สั้นมาก

พูนสุข (2544) ได้กล่าวถึงการรับรู้ทางตาว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างมากในการเขียน เพราะเด็กจะได้รับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งรูปร่าง ลักษณะ ตำแหน่ง ทิศทาง และสังเกตความแตกต่างของสิ่งที่เห็น จึงจำเป็นจะต้องมีการฝึกให้เด็กได้ใช้ตารับรู้ภาพของสิ่งต่างๆ รวมทั้งตำแหน่งและทิศทางของสิ่งนั้นให้ถูกต้องเสียก่อน ส่วนในด้านการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ เด็กที่มีความสนใจในการเขียนจะต้องสามารถบังคับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อได้ในขณะที่เขียน กล่าวคือ กล้ามเนื้อมือ แขนและนิ้วมือ จะเคลื่อนไหวไปอย่างกลมกลืนกันและพูนสุขยัง ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

การเขียนของเด็ก พบว่า เด็กอายุ 3 ปี จะเขียนลายเส้นที่เป็นรูปเป็นร่างขึ้น แต่ยังคงไม่ออก เนื่องจากกล้ามเนื้อนิ้วมือ ข้อมือ และแขน ที่ควบคุมการเขียนยังทำงานไม่ดี แม้เด็กในวัยนี้จะมีการประสานงานของกล้ามเนื้อใหญ่ที่เจริญขึ้นมาก หากการประสานกันระหว่างตากับมือยังไม่ดี จะเป็นเหตุให้การเขียนของเด็กไม่ดีเท่าที่ควร

Baker (1956) ได้เสนอแนะว่าการให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เล่นกลางแจ้ง วาดภาพ และทำงานหัตถศึกษา จะช่วยให้เด็กได้ฝึกการประสานงานของกล้ามเนื้อได้เป็นอย่างดี

Kaufman, Zalma and Kaufman (1978) พบว่า การจัดกิจกรรมศิลปะ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การฝึกคิดปะการปั้น จะนำไปสู่ความสามารถในการเขียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะการเขียนที่ดีจะต้องมีการประสานกันอย่างดีระหว่างสายตา มือ การควบคุมกล้ามเนื้อ ทำให้สามารถเคลื่อนไหวอย่างว่องไว

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้นที่มีผลต่อความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งกิจกรรมทั้งสองเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเขียน การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ของตากับมือ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กและครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้นที่มีต่อความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้ คือ

1. ทราบผลของการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้นที่มีผลต่อความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย

2. เป็นแนวทางให้แก่ผู้ปกครองและผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้น เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็กอันจะนำไปสู่ความสามารถในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยได้แก่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชายและหญิง ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 3-4 ปี โรงเรียนบริบูรณ์ศิลป์รังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 3 ห้อง ห้องละ 20 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อให้ได้ผลการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญา เพศ ลำดับการเกิดของเด็กในครอบครัว ขนาดของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู การเรียนการสอนในโรงเรียน ตลอดจนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เนื่องจากต้องการศึกษาเฉพาะผลของการจัดกิจกรรมการวาดและกิจกรรมการปั้นที่มีต่อความสามารถในการเขียนเท่านั้น

2. ประชากร คือ เด็กปฐมวัย ชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 อายุระหว่าง 3-4 ปี โรงเรียนบริบูรณ์ศิลป์รังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ซึ่งไม่เคยฝึกการวาดและการปั้นมาก่อน

3. แบบทดสอบการวัดความสามารถด้านการเขียนลายเส้นอักษรไทย 13 เส้น

ตัวแปรที่ศึกษา

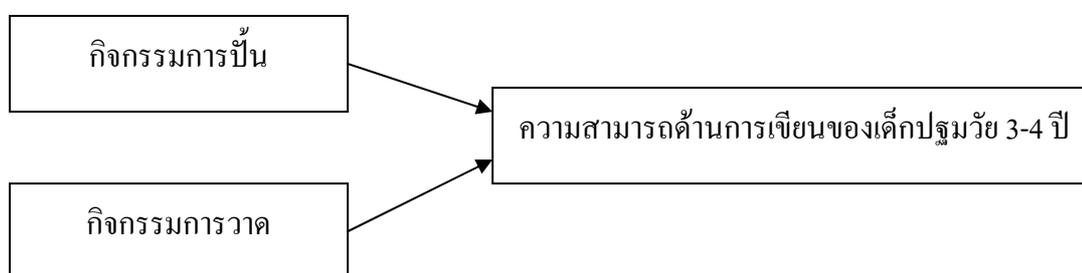
1. ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนของเด็กปฐมวัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือ

1.1 กิจกรรมการวาด

1.2 กิจกรรมการปั้น

2. ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการเขียน โดยวัดจากแบบทดสอบความสามารถด้านการเขียนลายเส้นอักษรไทย 13 เส้น

กรอบแนวความคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

เด็กปฐมวัย หมายถึง นักเรียนระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 ทั้งชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 3-4 ปี กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนบริบูรณ์ศิลป์รังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549

ความสามารถในการเขียน หมายถึง การเขียนของเด็กปฐมวัยที่เปลี่ยนแปลงแตกต่างไปจากเดิมและสามารถเขียนลายเส้นพื้นฐานถูกต้องตามลักษณะทิศทางของการเขียนลายเส้นอักษรไทย 13 เส้น ซึ่งวัดได้ด้วยคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเขียนอักษรไทย 13 เส้น ของ พูนสุข บุญยสวัสดิ์

การจัดกิจกรรมการวาด หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสใช้สีไม้ สีเมจิก สีเทียน สีน้ำหรือสีชอล์ก จี๊ดเขียนเส้นต่างๆ แล้วนำมาประกอบกันเป็นรูปร่างลงบนพื้นระนาบที่มีผิวเรียบหรือมีพื้นผิวลักษณะต่างๆ โดยการใช้กล้ามเนื้อแขน มือ ข้อมือ และนิ้วมือ

การจัดกิจกรรมการปั้น หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้มี
โอกาสใช้วัสดุ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน และแป้งโดว์ เพื่อทำให้เกิดรูปร่าง ด้วยวิธีการบีบ นวด
คลึง โดยใช้กล้ามเนื้อแขน มือ ข้อมือ ฝ่ามือ และนิ้วมือ